

VALTIMON KUNTA

Arviointikertomus

vuosi 2018

Sisällys

Tiivistelmä

1. Puheenjohtajan katsaus
 2. Tarkastuslautakunta, sen tehtävät ja toiminta
 3. Vuoden 2016 arviointikertomuksen käsittely
 4. Strategian toteutumisen arviointi
 5. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi
 6. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi
 7. Tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi
 8. Sidonnaisuusilmoitusten valvonta
 9. Muut tarkastushavainnot
 10. Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi
 11. Esteellisyydet
- Allekirjoitukset

Perustietoa Valtimosta arviointikertomuksen pohjaksi

Maapinta-ala km ²	83	
Taajama-aste, %		45,3
Väkiluku 2018		2143
Väkiluvun muutos 2017-2018		-76 (-3,4%)
Työttömyysaste 2018		12,7% (-3,0%)
Asuntokuntien lukumäärä 2017		1155
Vuokra-asunnossa asuvien asuntokuntien osuus 2017,		18,3%
Rivi- ja pientaloissa asuvien asuntokuntien osuus asuntokunnista 2017		88,8%
Kesämökkien lukumäärä 2016		404
<i>Tilikauden ylijäämä (alijäämä) kunta / konserni 111 000</i>		<i>-141 000</i>
<i>Kunnan / konsernin lainakanta tuhatta €</i>	<i>4684</i>	<i>6864</i>
<i>Kunnan / konsernin lainat/asukas €</i>	<i>2186</i>	<i>3203</i>

Tiivistelmä

Tarkastuslautakunta toteaa, että Valtimon kunnan tuloskehitys jatkui vuonna 2018 hyvänä. Suunnan säilyttäminen ja terveen taloudenpidon tason saavuttaminen ja ylläpito edellyttää jatkossakin tarkkaa taloudenpitoa.

Valtimon velkataakka on siedettävä ja velkaa myös lyhennettiin vuonna 2018. Varsinaisiin palvelutasoon vaikuttaviin menoleikkauksiin ei tulevana vuosina ole tarvetta.

Kuntaliitos Nurmeksen kanssa hyväksyttiin valtuustossa 23.4.2019 yhden äänen enemmistöllä. Mikäli valtioneuvosto siunaa kuntaliitoksen eikä hallinto-oikeus aseta hallintovalituksen johdosta täytäntöönpanokieltoa, uusi kuntajako tulee voimaan 1.1.2020.

Kuntaliitoksessa kunnan varat ja velat luovutetaan Nurmeksen kaupungille ja päätöksenteko siirtyy perustettavalle yhdistymisvaltuustolle, joka toimii vaalikauden loppuun saakka. Vuoden 2020 talousarviosta ja seuraavien vuosien taloussuunnitelmista päättää uusi yhdistymisvaltuusto.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota jäljempänä mm. seuraaviin seikkoihin: Kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet, kuntaliitosasiat, tiedottaminen, kunnanjohtajan valinta, hankintapäätökset, koulun ilmapiiri. (luku 7)

Tarkastuslautakunta esittää, että kunnanvaltuusto velvoittaa kunnanhallituksen antamaan kunnanvaltuustolle selvityksen ennen vuoden 2020 talousarviokäsittelyä niistä seikoista, joihin tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan kiinnittänyt huomiota. Tarkastuslautakunta suosittaa selvitysten antamista syyskuun 2019 loppuun mennessä niin, että tarkastuslautakunnan huomioiden ehditään ottaa tehokkaasti huomioon vuoden 2020 talousarvion laadinnassa.

Tarkastuslautakunnan tietoon on 28.5.2019 saatettu Valtimon kunnan kunnanhallitukselle osoitettu tilintarkastuspöytäkirja. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon ja esittää kunnanvaltuustolle, että vuoden 2018 tilinpäätös hyväksytään.

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että kunnan taloutta ja hallintoa hoitaneille toimielinten jäsenille, tehtäväalueiden jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.2018–31.12.2018.

1. Puheenjohtajan katsaus

Kunta lakkautetaan, miten käy palveluiden?

Vuoden 2020 alusta hyvin todennäköisesti Valtimon kunta lakkaa olemasta.

Valtimolaisten kannalta kunnan lakkauttaminen lisää jännitystä elämään: miten käy koulun, kirjaston, terveyskeskuksen ja muiden lähipalveluiden? Näivettykö ja autoituuko Valtimo entistä nopeampaan tahtiin, miten käy kiinteistöjen arvostuksille? Vai tapahtuuko ihme ja palvelut ja elinolot paranevat, vaikka päätösvalta asioista siirtyy kymmenien kilometrien päähän järven rannalle?

Näitä kysymyksiä kuntalaiset ovat kysyneet itseltään ja toisiltaan. Kuntaliitos laitettiin tulille viime vuoden syksyllä ja tätä kirjoittaessa lopullinen peruuttamaton päätös on enää sinettiä vaille. Viime vuonna samana kalenterin päivänä arviointikertomusta hyväksyttäessä ei tarkastuslautakunnassa osattu tätä ennustaa.

Sen sijaan Valtimon positiivinen talouskehitys on viime vuoden tapaan jatkunut. Kunta teki ylijäämäisen tilinpäätöksen tänäkin vuonna. Itsenäisenä kuntana kykenisimme talouden puolesta jatkamaan hamaan tulevaisuuteen.

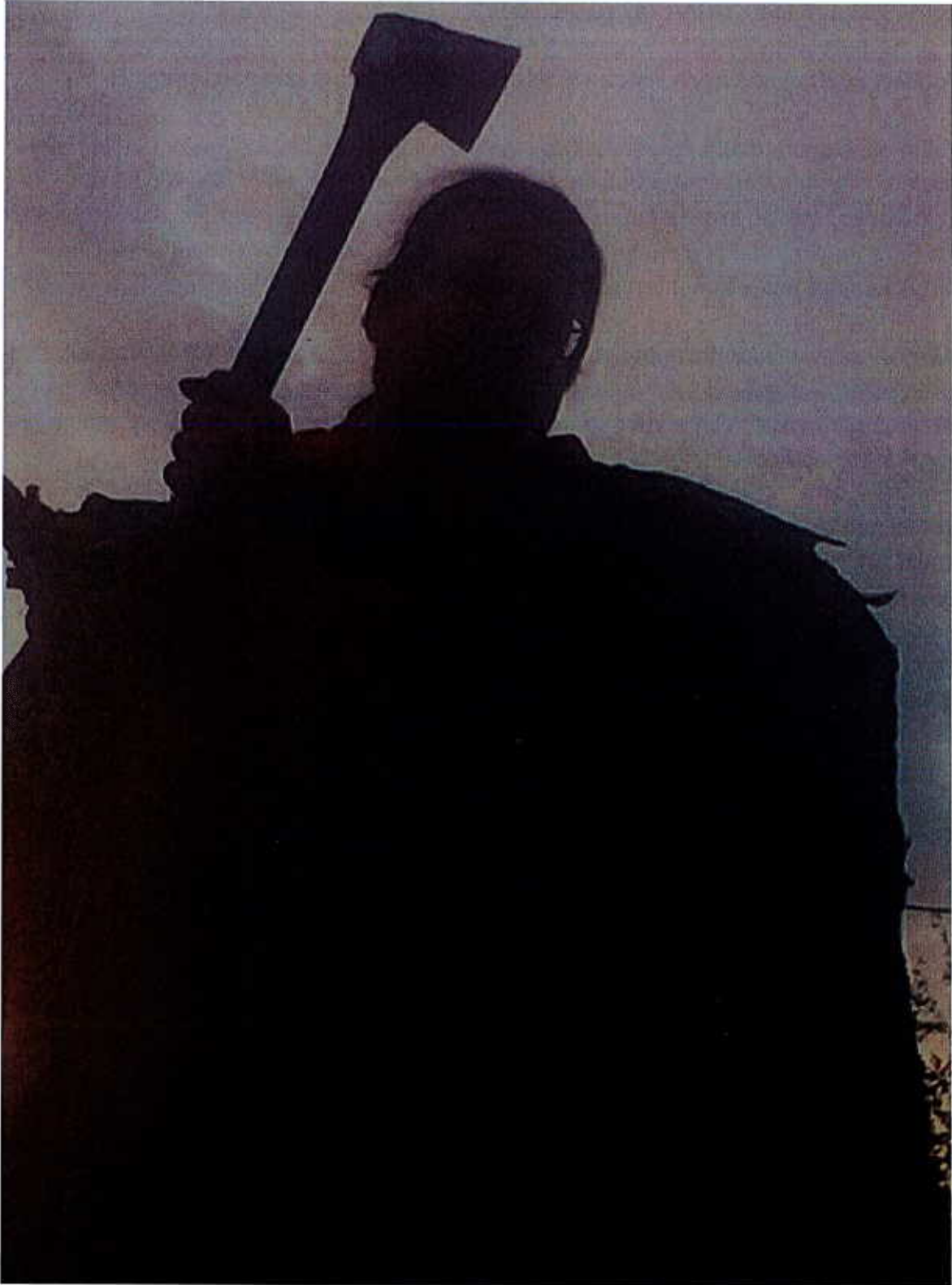
Tämän vuoden arviointikertomuksesta on syytä nostaa esiin positiivisen talouden lisäksi Valtimon hallintohenkilöstön ahkera ja tuloksellinen töihin tarttuminen. Tarkastuslautakunnan viime arviointikertomuksessa nostettuihin ongelmiin ja kirjauksiin tartuttiin ripeästi.

Kunnassa saatiin lyhyessä ajassa kuntoon niin kuntastrategia, hallintosäännön ja konserniohjeiden uudistus sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistukset. Uusia käytäntöjä otettiin mukaan arjen toimintaan hallinnon sujuvoittamiseksi.

Tehtävää toki jäi vielä, ainahan tarkastuslautakunta uutta huomauttamista löytää. Jos emme löytäisi, olisi vika tässä päässä. Kaikki edellytykset Valtimon kunnan toiminnan jatkamiselle niin hallinnollisesti kuin taloudellisestikin ovat yhä olemassa.

Kuntaliitoksesta löytää kriittisempikin kuntalainen varmasti ainakin jotakin hyvää. Omalta osaltani linja-auton tuomana valtimolaisena kunnan toimintaa vuodesta 2010 seuranneena ainakin yksi asia on nyt varmaa: johan loppui jatkuvassa epävarmuudessa ja löyhässä hirressä eläminen, jossa kuntaliitossuunnitelmat ovat koko kuluneen vuosikymmenen ajan kuntalaisia piinanneet.

Välitilassa elo, se jos mikä syö ihmistä. Niin maalaista kuin kaupunkilaistakin.

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Jussi Hermaja

2. Tarkastuslautakunta, sen tehtävät ja toiminta

Kunnanvaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan, jonka tehtäviin kuntalain 121 §:n mukaan kuuluvat:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi (uusi, 1.6.2017 alkaen tarkastuslautakunnalle kuuluva tehtävä)
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Lisäksi kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunnan suorittama arviointi on osa kunnan ulkoista tarkastusta, jonka toinen osa on lakisääteinen tilintarkastus. Tilintarkastajan päätehtävä on antaa lausunto siitä, antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot kunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tämän lisäksi tilintarkastaja suorittaa myös laillisuusvalvontaa, kuten tarkastaa: onko hallinto lain ja valtuuston päätösten mukaista, tiedot valtionosuuksista ja sisäisen valvonnan, riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen. Toiminnan tavoitteellisuuden, tarkoituksenmukaisuuden ja tuloksellisuuden arviointi kuuluu tarkastuslautakunnalle.

Tarkastuslautakunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninään ovat kertomusvuonna 2018 olleet:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Jussi Hermaja (pj)	Marja-Liisa Kallio 4.6.2018 asti, siitä lähtien Pekka Ollilainen
Arto Siira (vpj)	Vappu Turunen
Veera Korhonen	Tapani Ovaskainen 12.3.2018 asti, siitä alkaen Elisa Hämynen

Tarkastuslautakunnan sihteerinä ja vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut Talvea Julkishallinnon palvelut Oy:n JHT, HT Timo Nuutinen varahenkilönään JHT, KHT Marko Paasovaara. Tarkastuksessa on toiminut avustavana tarkastajana HM Jarmo Heikkinen.

Tarkastuslautakunta kokoontui kertomusvuonna 10 kertaa ja käsitteli 64 asiaa, ja tarkastuslautakunta kuuli 8 kertaa viranhaltijoita. Tarkastuslautakunta piti koulutuspäivän jäsenilleen ja varajäsenilleen 12.4.2018 ja 11.10.2018. Kouluttajana toimi FT, KTM Alia Dannenberg Lukema Oy:stä.

Tarkastuslautakunta teki vuoden 2018 arviointikertomusta varten neljä vierailua tai tarkastuskäyntiä. Siun Soten Valtimolla sijaitseviin palvelutaloihin Kotorantaan ja Välskäriin, kunnan kirjastoon, koulun ja esipetuksen tiloihin sekä Aspa-koti Kotiharjuun.

Tilintarkastusta on suoritettu ennalta laaditun työsuunnitelman mukaan. Tarkastuslautakunnalle on annettu raportteja tilikauden aikaisista tarkastushavainnoista.

Tarkastuslautakunta 2018 - 2019

3. Vuoden 2017 arviointikertomuksen käsittely

Tarkastuslautakunta esitti vuoden 2017 arviointikertomuksessaan havaintoja ja suosituksia otettavaksi huomioon kunnan toiminnassa. Kuntalain 121 §:n mukaan *kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.*

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta esitti vuoden 2017 arviointikertomuksessa havaintoja toiminnasta, joihin kunnanhallitus antoi vastineensa syksyllä 2018.

Valtaosaan tarkastushavainnoista oli asianmukaisesti reagoitu ja ongelmakohtia liittyen erityisesti lakisääteisiin velvollisuuksiin on vuoden aikana ratkottu ja saatu prosessit vietyä päätökseen tai saatu hyvälle alulle.

Vastineesta ei kuitenkaan kaikilta osin ole yksilöitävissä, miten tarkastuslautakunnan havaintoihin on reagoitu ja millaisiin toimenpiteisiin niiden perusteella on ryhdytty.

Seuraavassa esitetään kunnan tarkoituksenmukaisen päätöksenteon kannalta merkittäviä kohtia, joihin tarkastuslautakunta toivoo edelleen kiinnitettävän huomiota.

-Talousarvion tavoitteiden konkreettisuuteen, seurattavuuteen ja mitattavuuteen lautakunta suosittaa tarkempaa paneutumista. Tarkastuslautakunta suosittaa kehittämään mitattavissa olevien tavoitteiden asettamista talousarviossa.

-Tarkastuslautakunta suosittaa yhä valtuustoa asettamaan kuntakonserniyhteisöille edes joitakin taloudellisia tavoitteita, esimerkiksi nollatuloksen.

-Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Siun Soten omistajaohjauksen avoimuudessa valtuutettujen suuntaan on yhä kehitettävää.

Tarkastuslautakunta seurasi vuoden 2017 arviointikertomuksen suositusten toteutumista kuulemalla säännöllisesti johtavia viranhaltijoita.

Tarkastuslautakunnan esitys kunnanvaltuustolle

Kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallituksen on annettava valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta esittää, että kunnanvaltuusto arviointikertomusta käsitellessään pyytäisi kunnanhallitusta antamaan kuntalain 121 §:n mukaisen lausuntonsa niistä seikoista, joihin tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan kiinnittänyt huomiota syyskuun 2019 loppuun mennessä.

4. Strategian toteutumisen arviointi

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuusto päättää kuntastrategiasta ja 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia. Kuntastrategiassa päätetään kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. 37 §:n mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntalain 110 §:n mukaan **talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.**

Tarkastuslautakunnan arvio:

Valtimon valtuusto hyväksyi kuntastrategian kokouksessaan 15.10.2019. Tarkastuslautakunta edellytti arviointikertomuksessa 2017 talousarvion 2019 suunnittelun pohjaavan kuntastrategiaan. Tässä ei täysin ole onnistuttu johtuen strategian myöhäisestä viemisestä valtuustoon.

Strategian toteutumista on melko mahdoton vielä arvioida, sillä se ollut vasta hyvin vähän aikaa voimassa.

Kuntastrategia on pitkän aikavälin ohjelmapaperi, joka tulisi nivouttaa kaikkeen kunnan toimintaan. Vuoden 2019 talousarviossa strategiasta on johdettu konkreettisia tavoitteita, mutta koko strategiaa vaivaa konkreettisten tavoitekohtaisten toimenpideohjelmien puute.

Voimaansaatettu kuntastrategia on kaikkiaan hyödyllinen pohja, joka kirkastaa kunnan pitkän aikavälin tavoitteita ja jonka pohjalta Valtimon kunnan talouden suuntaan ja asukkaiden hyvinvointia on hyvä lähteä kehittämään yksityiskohtaisten toimenpidesuunnitelmien kautta.

5. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Kuntalain 110 §:n mukaan *talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet ja talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan*. Talousarviossa siis päätetään kunnan toimintaa määrittävistä toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista, jotka sitovat kunnan toimielimiä ja tilivelvollisia. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida näiden tavoitteiden toteutumista.

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet:

- Talousarvion euro-osa sitoo hallintokuntia valtuustoon nähden vastuualuetasolla.
- Määrärahat ovat bruttomääräisiä eikä ylimääräisten tulojen kertyminen oikeuta määrärahojen ylittymiseen vastaavalla summalla.
- Toimielinten toimintatulot ovat myös sitovia ja niiden kertyminen on hallintokunnan vastuulla.
- Tavoitteet sitovat hallintokuntia tavoitelomakkeessa esitetyllä tasolla.
- Hankkeisiin varattuja määrärahoja ei saa käyttää muiden menojen katteeksi.

Tarkastuslautakunta tekee toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arvioinnin oheisen taulukon muodossa. Tavoitteiden toteutumisen lisäksi tarkastuslautakunta on arvioinut sitä, onko tavoitteen toteutumista mahdollista arvioida. Arvioinnin visualisoinnissa on käytetty neliväristä asteikkoa: **tavoite on toteutunut**, **tavoite on toteutunut osittain**, **tavoite ei ole toteutunut**, ja **tavoitteen toteutumista on mahdoton arvioida**.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Hyvin asetettu tavoite on selkeä, yksikäsitteinen ja sen saavuttaminen on mahdollista mitata tai arvioida. Hyvä tavoite on johdettu strategiasta, toteuttaa kuntalaisten tarpeita, on realistinen mutta haastava ja riittävän kattava ja olennainen. Talousarviossa on mahdollista asettaa sitovia määrällisiä tavoitteita toiminnallisina tavoitteina. Mittarit kannattaa mahdollisuuksien mukaan valita määrällisiksi, jolloin toteutumista on helpompi seurata. Tällöin tulee myös selvittää, pyritäänkö tavoitearvon ylittämiseen vai alittamiseen.

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena kehityksenä, että vuoden 2018 talousarviossa kunnan toiminnalle on asetettu enemmän tavoitteita kuin aiemmin. Tavoitteet ovat myös konkreettisempia ja paremmin mitattavissa olevia verrattuna vuoden 2017 talousarvioon.

Numeeriset taloudelliset tavoitteet toteutuivat, eli talousarviossa pysyttiin erittäin hyvin. Keskusvaalilautakunnan ja vapaa-aikatoimen talousarviolitykset olivat kokonaisuuteen nähden mitättömiä.

Kunnan talouden tulot olivat 111 tuhatta euroa menoja suuremmat. Konsernipuolella tulos oli 141 tuhatta euroa alijäämäinen. Tämä johtuu pääosin Valtimon osuudesta Siun Sote -kuntayhtymän 10 miljoonan euron tappiolliseen tulokseen. Kunnan kumulatiivinen ylijäämä kasvoi 4,15 miljoonaan euroon.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana täysin toteutumattomien tavoitteiden suurta määrää sekä joidenkin viranhaltijoiden välinpitämättömyyttä suhtautumista valtuuston tahdon toteuttamiseen tavoitteiden kautta.

Tavoitteiden konkreettisuuteen, seurattavuuteen ja mitattavuuteen lautakunta suosittaa paneutumista. Tarkastuslautakunta suosittaa valtuustoa jatkamaan ja kehittämään mitattavissa olevien tavoitteiden asettamista talousarviossa.

Tavoite	Toimintakertomus	Tarkastuslautakunnan arvio
1. Valtimon kuntayhteisön strategiaprosessin läpivienti työnimellä Valtimon tulevaisuuspolku	Kunnan strategia vuosille 2018 - 2021 hyväksyttiin valtuustossa 15.10.2018. Strategian toimeenpano käynnistyy vuoden 2019 talousarvion myötä niin, että toimialojen tavoitteet toteuttavat strategian tavoitteita.	Tavoite toteutui.
2. Elinkeino-ohjelman toteuttaminen yhteistyössä PIKES Oy:n kanssa	Perustettuja yrityksiä on 9 ja lakanneita 6. Elinkeino-ohjelmaa on toteutettu kohdentamalla resursseja ohjelman mukaisille päätoimialoille (biotalous, matkailu, elintarviketeollisuus) ja työllistymiseen. Mittari: yritysten määrän kehitys kunnassa	Tavoite toteutui mittarin mukaan.
3. Kunnan ja PKKY:n/Riverian yhteistyön tiivistäminen Valtimon ammattiopiston ympärillä	3. Kunnan ja PKKY:n/Riverian yhteistyön tiivistäminen Valtimon ammattiopiston ympärillä Biovaltimo -hankkeen puitteissa tehty yhteistyötä rakennettavan lämpölaitoksen suunnittelussa.	Tavoite toteutui pieneltä osin.

<p>4. Leader-rahoituksen mahdollisuuksien kartoittaminen kunnan, yritysten ja yhdistysten toiminnan kehittämisessä.</p>	<p>Valtimolla on käytetty leader – rahoitusta puukoulun, omavaraopiston, Karhunpään kylätalon ja kylämatkailun kehittämiseen.</p>	<p>Tavoite toteutui.</p>
<p>5. Uudistuvat elinvoimataajamat-hankkeen läpivienti ja maisemakylä kytkeä kunnan markkinointiin</p>	<p>Uudistuvat elinvoimataajamat - hankkeessa pystytettiin kesällä 2018 valtatie 6:n ja Keskustien ja –kadun varteen kylttejä, joissa houkuteltiin matkailijoita kääntymään kirkonkylään.</p> <p>Kunnanhallitus päätti keväällä 2018 hakea Leader-avustusta Pikes Oy:n suunnittelemaalle kylämatkailun kehittämishankkeelle, joka kohdistuu pääasiassa valtimolaisiin kyliin ja niiden elinkeinojen kehittämiseen. Ylä-Karjalan matkailukylähankkeessa on mukana valtimolaisia ja nurmeslaisia yrittäjiä ja yhdistyksiä, jotka ovat kokoontuneet säännöllisesti kehittämään toimintaansa ja yhteistyötään sekä mm. matkailijoille tarjottavia tuotepaketteja. Toiminta jatkuu vuonna 2019.</p>	<p>Tavoite toteutui osittain.</p>
<p>6. Hallintosäännön valmistuminen ja käyttöönotto Mittari: voimassa 1.2.2018</p>	<p>Hallintosääntö on tullut voimaan 1.2.2018.</p>	<p>Tavoite toteutui.</p>
<p>7. Omistajaohjausta, konserniohjetta, varallisuuden hoitoa, riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa koskevien ohjeistusten päivittäminen Mittari: voimassa viimeistään 1.10.2018</p>	<p>Ohjeistus on hyväksytty valtuustossa 17.9.2018. Vuoden 2019 tavoitteena on ohjeistusten sisäistäminen ja muuttaminen koko organisaation arjen toiminnaksi.</p>	<p>Tavoite toteutui.</p>

<p>8. Vaikuttamistoimielinten työn kehittäminen ja tukeminen</p>	<p>Vanhus- ja vammaisneuvosto on tehnyt aloitteen "matalan kynnyksen" toimipisteen perustamiseksi yhteisiä tapahtumia varten. Aloite on edennyt sote-neuvottelukunnan käsittelyyn.</p>	<p>Tavoite ei ole toteutunut.</p>
<p>9. Hyvinvointikertomuksen ja hyvinvointisuunnitelman kehittäminen</p>	<p>Hyvinvointikertomus valtuustokaudelle on hyväksytty valtuustossa 4.6.2018. Valtuusto on hyväksynyt talousarviossa painopistealueet vuodelle 2019.</p>	<p>Tavoite toteutui.</p>
<p>10. Hyvän ikääntymisen turvaaminen ja yksinäisyyden vähentäminen</p>	<p>Mittari: vuosittain vertailukelpoinen kyselytutkimus +65 –vuotiaille</p>	<p>Tavoite ei toteutunut.</p>
<p>11. Henkilöstön tehtäväkuvien ajantasaistaminen ja työn vaatavuuden arviointi</p>	<p>Kunnanhallitus päätti marraskuussa 2018 siirtää tehtäväkuvien ja TVA:n valmistelua toistaiseksi kuntaliitosselvityksen vuoksi. Mittari: tehtäväkuvakansio</p>	<p>Tavoite ei toteutunut.</p>
<p>12. Omistus- ja vuokra-asumisen kehittämistarpeiden kartoitus</p>	<p>Vuokra-asumisen kartoitus on aloitettu Karhunpään Vanhustenkotiyhdistys ry:n asunnoista loppukeväällä 2018.</p>	<p>Tavoite ei toteutunut.</p>

<p>13. Talousarvion toiminnallisen ja taloudellisen tavoitteiston kehittäminen laadittavan strategian ja hyvinvointikertomuksen pohjalta.</p>		<p>Tavoite on toteutunut osittain</p>
<p>14. Oppiminen on oppilaan hyvinvointi</p>	<p>Lukuvuoden lopussa toimintaa voi mitata kyselyillä, joista VerSo- (vertaissovittelu) ja KiVa-koulu (kiusaamisvapaa)- järjestelmässä on jo olemassa toimivat ja meilläkin käytetyt mittarit. Mittari: vuosittain vertailukelpoinen kyselytutkimus</p> <p>Kouluruuan menekin parantaminen</p> <p>Mittari: Oppilaiden osallistuminen ruokalistan suunnitteluun</p> <p>Toteutuminen:</p> <p>Koulussa on ollut käytössä KiVa-menetelmä kiusaamistapauksien selvittelyyn. KiVa-kyselyn mukaan kiusaaminen on Valtimon koulussa vähäistä.</p> <p>Oppilaiden osallisuutta on lisätty mm. siten, että ensimmäisten koulupäivien sisältö on oppilaiden ja opettajien yhdessä suunnittelemaa ja toteuttamaa. Oppilaille on tarjottu käyttöön tiloja, joissa he voivat viettää välitunteja. Tukioppilaat ja oppilaskunta ovat järjestäneet tapahtumia, joihin kaikki oppilaat ovat voineet osallistua.</p> <p>Kouluruokailun menekkiin liittyvä opinnäytetyö valmistui 2018 lopussa.</p> <p>Siun Sote järjesti hammasvalistusta ja Karelia AMK ravitsemusvalistusta.</p>	<p>Tavoite on toteutunut osittain.</p>

<p>15. Liikunnallisuus koulussa</p>	<p>Liikunta on mukana kouluarjessa joka päivä. Liikuntatuntien lisäksi koululla on liikunnallisia teemapäiviä ja välitunneilla on myös järjestettyä liikuntaa sekä ulkona että sisätiloissa. Tavoitteena on, että B-piha rakentuu valmiiksi yhteistyössä koulun, teknisen toimialan ja vapaa-aikatoimialan kanssa ja että myöskin vapaa-aikana lapset ja nuoret voisivat hyödyntää koulun pihan rakenteita. Tavoitteena on, että myös oppitunteihin lisätään liikkumista ja toiminnallisuutta.</p> <p>Toteutuminen: Koko koulu on osallistunut liikuntapäiviin niin syksyllä kuin keväälläkin. Erilaisten kerhojen avulla on tarjottu liikunnan iloa kaikenikäisille oppilaille. Välitunneilla on tarjottu Valtimo talossa vapaan liikunnan mahdollisuus. Tällöin oppilaat ovat voineet pelata erilaisia pelejä tai hyppiä trampoliinilla jne. Toiminnalliset oppitunnit ovat osa koulun arkea. Tällöin opetus siirtyy pois luokkahuoneesta ja hyödynnetään lähiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia.</p>	<p>Tavoite on toteutunut osittain.</p>
<p>16. Koulun ja ympäröivän yhteisön yhteistyö</p>	<p>Koulu pyrkii laajentamaan oppimisympäristöä hakemalla yhteistyökumppaneita koulun ulkopuolelta sekä yrityksistä että yksityisistä henkilöistä ja yhteisöistä ja järjestöistä. Nord Plus -hanke jatkaa syksyllä 2017 alkanutta toimintaa, ja yhteistyötahojen kanssa jatketaan ja kehitetään toimintaa. Toiminnan onnistumisesta kerätään tietoa ja toimintaa tallennetaan myös julkaistavaksi eri kanavien kautta.</p> <p>Mittari: yhteistyökumppaneiden määrä</p> <p>Toteutuminen: Nord Plus-hankkeen tiimoilta oppilaita vieraili Norjassa ja vastaavasti</p>	<p>Tavoite toteutui.</p>

	<p>Norjasta tuli vierailijoita Valtimolle. Maatilavierailut lähialueen maatiloille on toteutuneet useilla luokka-asteilla. Yläkoululaisten vierailupäivä Riveria Valtimon toimipisteessä on jatkanut oppilaitosten välistä yhteistyötä. Taloudellisen tiedotustoimiston koordinoimassa yrityskylässä on 6. luokkalaiset vierailleet jo vuosien ajan. Taidetestaajat- hankkeen myötä oppilaita pääsi taidematkalle Helsinkiin, jossa tutustuttiin oopperaan.</p>	
<p>17. Minä, valtimolainen lapsi: tutustutaan Valtimoon lapsen näkökulmasta</p>	<p>On tutustuttu Valtimoon lapsen näkökulmasta kävellen, jäällä liikkuen, kirkonmäellä seikkaillen, koulun pihalla leikkien ja luistellen. Laavulla on käyty paistamassa makkaraa ja hiihdetty Lokkiharjulla. Vanhempien työpaikkoihin on tutustuttu ja vierailtu mm. Riverialla ja Timosen Katjan maatilalla.</p>	<p>Tavoite on toteutunut osittain.</p>
<p>18. Liikunta arkipäivään: luontoliikunta, seikkailuliikunta, pienten tilojen liikunta, Kieliliikuntaryhmä</p>	<p>Kieli-liikuntaryhmä kokoontui päiväkodilla kevättalven viikoittain. Valtimotalolla on käyty liikkumassa useamman kerran viikossa aina kun mahdollista ja tilaa on ollu varhaiskasvatukselle. Luistelu ja hiihto ovat talvella tykättyjä liikuntamuotoja. Myös päiväkodin omat tilat ja nuorisotila ovat aktiivisessa liikuntakäytössä.</p>	<p>Tavoite on toteutunut osittain.</p>
<p>19. Lasten ja ikäihmisten liikunnallinen yhteistyö</p>	<p>Mittari: yhteisten liikuntakertojen määrä 10</p> <p>Ikäihmisten ja lasten yhteinen motoriikka- ja tasapainoryhmä saatiin Avin hankkeena toteutettua vuonna 2018.</p> <p>Yhteisiä liikuntakertoja toteutui 19 kpl.</p>	<p>Tavoite toteutui mittarin mukaan</p>

<p>20. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönotto, erityisesti dokumentointi</p>	<p>Lapsia ja toimintaa on kuvattu paljon esim. ryhmien seinälle aikajanelle ja vanhemmille nähtäväksi. Kuvat siirretään lasten kasvunkansioihin. Vanhemmille on lähetetty videoita oman lapsen toiminnasta.</p>	<p>Tavoite on toteutunut osittain.</p>
<p>21. Kirjasto kunnan sydän - hankkeen läpivienti</p>	<p>Mittari: loppuraportti Hanke on päättynyt ja loppuraportti valmistunut.</p>	<p>Tavoite on toteutunut.</p>
<p>22. Puukoulun toiminnallisen sisällön kehittäminen</p>	<p>Puukoululla otettiin käyttöön kesäkahvila, esiintymislava ja kuntoportaat. Puukoulun kunnostaminen mahdollisti yhdistysten näyttelyiden järjestämisen.</p>	<p>Tavoite toteutui osittain.</p>
<p>23. Uudistuvat elinvoimataajamat - hankkeen läpivienti</p>	<p>Mittari: väliraportti 2018 toiminnasta Hanketta on toteutettu vuonna 2018 ja se jatkuu vuoden 2019 loppuun. Keskushallinnon ja teknisen toimen toimialojen tavoitteissa on selvitetty asiaa.</p>	<p>Tavoite toteutui osittain.</p>
<p>24. Lasten ja nuorten hyvinvointi: Uusia kokeiluja lukutaidon kehittämiseksi (kirjastovetoisesti koulun kanssa yhteistyössä) tai näkökulma ostopalvelusopimukseen</p>	<p>Oppilaat kävivät kuuntelemassa kirjailijavierasta kirjastolla. Kakkosluokkalaiset vierailevat kirjastossa kerran kuukaudessa tutustumassa kirjaston käytäntöihin ja lainaamiseen. Oppilaat suorittavat lukutiploomin. Yläkoululaisille on annettu opastusta kirjaston käyttöön. Koulussa on</p>	<p>Tavoite toteutui.</p>

	lukudiplomin suorittavia luokkia.	
25. Kirjastopalveluiden kehittäminen kohti omatoimikirjastoa	Mittari: aukiolotuntien lisääntynyt määrä Omatoimikirjasto otettiin käyttöön loppuvuodesta 2018.	Tavoite toteutui. Aukiolotunnit lisääntyivät 65 tuntia viikossa.
26. Lähiliikuntapaikan suunnittelu (yhteistyö kasvatuksen ja koulutuksen ja teknisen toimialan kanssa)	Liikuntapaikan rakennustyöt on aloitettu syksyllä 2018. Ne saatetaan loppuun kesällä 2019. Koululaiset ovat saaneet osallistua liikuntapaikan suunnitteluun.	Tavoite toteutui.
27. Viestinnän kehittäminen (ajantasainen, kattava, laadukas)	Mittari: vuosittain vertailukelpoinen kuntalaiskysely Kirjasto kunnan sydän –hankkeessa toteutettiin kuntalaiskysely kunnan viestinnästä ja palvelujen toiminnasta.	Tavoite toteutui.
28. Vesihuollon kehittäminen tehdyn suunnitelman mukaisesti	Tehty esiselvitys alueellisen vesihuoltoyhtiön perustamisesta Nurmeksien kanssa. Vesihuoltolinjojen saneerausten suunnittelu aloitettu laaditun saneerausohjelman mukaisesti.	Tavoite toteutui.

<p>29. Kaukolämmön suunnitteluhankkeen läpivieminen</p>	<p>Hankesuunnitelma laadittu, mutta hanke on odottanut kuntaliitosselvityksen valmistumista.</p>	<p>Tavoite ei toteutunut.</p>
<p>30. Valtimon kirkonkylän asemakaavan suunnittelun loppuunsaattaminen</p>	<p>Kaava ei ole valmistunut. Kaavaluonnos tulossa nähtäville kevään 2019 aikana.</p>	<p>Tavoite ei toteutunut.</p>
<p>31. Puukoulun kehittämishankkeen toteuttaminen sekä investointi- että kehittämistasolla</p>	<p>Puukouluhanke on valmis.</p>	<p>Tavoite toteutui.</p>
<p>32. Uudistuvat elinvoimataajamat yhteistyössä hallinnon ja vapaa-aikatoimialan kanssa</p>	<p>Hanke on käynnissä ja jatkuu vuoden 2019 loppuun saakka. Hankkeessa tehtiin v. 2018 Valtimon taajamaa näkyväksi tienvarsikylteillä ja haettiin nuorisoyrittäjiä kahvilaan ja kesäsomettajiksi (sosiaalinen media).</p>	<p>Tavoite toteutui osittain.</p>
<p>33. Kouluruuan menekin parantaminen Mittari: oppilaiden osallistuminen ruokalistojen suunnitteluun</p>	<p>Aiheesta on tehty opinnäytetyö: "Miksi kouluruoka ei maistu? Kvantitatiivinen tutkimus kouluruokailusta Valtimon yhtenäiskoulun 4.- 9. vuosiluokkien oppilaille."</p> <p>Kotitalousopetuksen yhteydessä on selvitetty oppilaiden suosikkiruokia. Hanke ollut keskeytyksissä virkavapauden takia, mutta</p>	<p>Tavoite toteutui osittain.</p>

	suunnittelu jatkuu keväällä 2019.	
34. Prosessien läpikäynti ja uudistaminen uuden hallintosäännön mukaiseksi	Hanke on ollut keskeytyksissä kuntaliitosselvityksen vuoksi.	Tavoite ei toteutunut.
35. Henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen, sekä työkyvyn ylläpito	Henkilöstöä on kannustettu osallistumaan koulutuksiin, kehityskeskustelut pidetty vuosittain. Liikunta- ja kulttuurisetelit ovat käytössä.	Tavoite toteutui osittain.

Lähiliikuntapaikka valmistuu kesällä 2019

Taloudelliset tavoitteet

Toimiala	Toimintakate (talousarvio)	Toimintakate (toteutuma)	Tarkastuslautakunnan arvio
Keskusvaalilautakunta	-3686,0	-4844,0	Talousarvio ylittyi.
Tarkastuslautakunta	-18266,0	-13367,0	Talousarvio toteutui.
Keskushallinnon toimiala	-12170662	-12110890	Toimintakate toteutui ennakoitua parempana, vaikka toimintatulot jäivät talousarviosta.
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	-3402139	-3237937	Talousarvio toteutui kaikilta osin (toimintatulot, -menot ja -kate) ennakoitua parempana
Vapaa-aikatoimen toimiala	-479188	-487718	Talousarvio toteutui (pieni ylitys).
Tekninen toimiala	651011	1089481	Talousarvio toteutui kaikilta osin (toimintatulot, -menot ja -kate) ennakoitua parempana

6. Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunnan arvio:

Konsernin tytäryhteisöille ei ole vuoden 2018 talousarviossa asetettu tavoitteita.

Tarkastuslautakunta uudistaa vuoden 2017 arviointikertomuksessa olleen suosituksensa: asettamaan kuntakonserniyhteisöille edes joitakin taloudellisia tavoitteita, esimerkiksi nollatuloksen.

7. Tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi

Tarkastuslautakunta voi arvioida myös kunnan toiminnan, toimintatapojen ja palvelujen järjestämisen tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tuloksellisuus sisältää taloudellisuuden, tuottavuuden ja vaikuttavuuden sekä panosten, tuotantoprosessin ja tuotosten osalta myös laadun. Tarkoituksenmukaisuuden arvioinnilla tarkoitetaan yleensä arviointia, jossa ei ole ennakolta asetettua tai sitovaa päätöstä, vaan asioiden tilaa arvioidaan arvioijan itsensä asettaman kriteerin perusteella.

Kuntalaisten vaikutusmahdollisuudet

Kuntalaiset kokevat vaikutusmahdollisuutensa heikoiksi. Kunnan strategiassa puhutaan osallisuuden lisäämisestä yhteissuunnittelua ja osallistuvaa budjetointia hyödyntäen. Erityisesti kuntaliitosprosessissa asukkaiden vaikutusmahdollisuudet jäivät heikoiksi.

Kuntalaisten kuulemistilaisuuksissa kuulluilla näkemyksillä ei vaikuttanut olevan ohjaavaa vaikutusta kuntaliitosprosessiin tuloksiin ja neuvoa-antavan kansanäänestyksen epäminen erityisesti kolautti vaikuttamaan pyrkineiden kuntalaisten uskoa vaikutusmahdollisuuksiinsa. Sen sijaan kuntastrategian valmistelussa osallistettiin asukkaita mallikkaasti.

Tarkastuslautakunta kehottaa osallistamaan kuntalaisia päätöksentekoon kaikilla tasoilla.

Koulun ilmapiiri

Valtimon koulurakennuksen vanhassa osassa on sisäilman laatuun vaikuttavia ongelmia. Vanhan osan kellarikerros on todettu sisäilmaltaan niin huonoksi, ettei sitä käytetä oppilaiden tai henkilökunnan jatkuvaan oleskeluun, vaan kellari toimii tällä hetkellä lähinnä varastona. Lisäksi kellarissa on siivoojien taukotila, jossa kuitenkin vietetään vain hyvin lyhyitä aikoja päivän mittaan. Vanhan osan ylemmissäkin kerroksissa on isossa osassa luokista ollut huono sisäilma käyttäjie palautteen perusteella.

Tämä on tiedostettu ja joihinkin korjaaviin toimiin ryhdytty. Koulun vanhan osan tutkiminen on kesken. Oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvoinnin varmitaseksi vanhassa osassa olisi syytä viedä tutkimukset loppuun ja ryhtyä tutkimuksen tulosten edellyttämiin tarvittaviin toimenpiteisiin.

Koulussa tapahtuu kiusaamista. Tämä tarkoittaa, että jotkut oppilaat ovat kokeneet henkistä ja fyysistä väkivaltaa. Tarkastuslautakunta kehottaa ottamaan jokaisen tapauksen vakavasti ja muistuttaa, että lapsen oikeus fyysiseen koskemattomuuteen ja henkiseen loukkaamattomuuteen on samanmoinen kuin aikuisten oikeus vastaavaan. Milloin koulussa oppilaaseen kohdistuu rikoslain alaisia tekoja, on koulun vastuulla viime kädessä tehdä näistä rikosilmoitus.

Oppimisilmapiirin parantamiseksi on arvioitava koulutoimen henkilöstövoimavaroja. Yhtenäisluokissa voidaan joissain tapauksissa tarvita nykyistä enemmän avustajia.

Kirjaston toimintaympäristö

Valtimon kirjastoa on kehitetty omatoimikirjaston suuntaan, mikä on tarkoittanut kirjaston viikottaisten käyttötuntien huomattavaa kasvua. Kuntalaiset voivat lunastaa avaimen, jolla kirjastoon pääsee lainaamaan ja palauttamaan kirjoja myös varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolella. Aukioloaikojen laajentaminen on kirjaston käyttäjien kannalta erittäin tervetullutta.

On silti muistettava, että ammattitaitoisia kirjastotyöntekijöiden palveluja tarvitaan omatoimikirjaston rinnalla: kirjaston tehokas hyödyntäminen tarvitsee myös jokaisen saavutettavissa olevia sellaisia aukioloaikoja, jolloin asiantuntevaa henkilökuntaa on paikalla.

Kirjastorakennus on suunniteltu ja rakennettu kirjaston tarpeisiin. Valtimon kirjastorakennusta on esitetty korjattavaksi ja vaihtoehtoisesti kirjastoa on harkittu siirrettäväksi Kuntalaisten talon tiloihin ja kirjaston rakennusta suunniteltu muuhun palvelukäyttöön.

Kirjastossa on todettu remontin tarvetta. Ilmanvaihto on rakennuksessa keho pitkäaikaiseen työskentelyyn.

Tarkastuslautakunta pitää tarkoituksenmukaisena kirjaston jatkamista ensisijaisesti omassa rakennuksessaan. Mikäli kirjaston rakennus todetaan sisäilmaltaan sellaiseksi, ettei siinä voi kirjasto toimia, olisi epätarkoituksenmukaista sijoittaa sisäilmaltaan huonoon rakennukseen muitakaan toimintoja.

Palvelutalojen asukkaiden hyvinvointi

Valtimon vanhuspalvelutalojen toiminta on ollut Siun Soten vastuulla vuoden 2017 alusta lähtien. Tarkastuslautakunta on seurannut eri palvelutalojen toimintaa Valtimolla ja havainnut, että kunnan olisi syytä yhä vaikuttaa asukkaiden viihtyvyyden ja korkean elämänlaadun varmistamiseksi.

Tarkastuslautakunta totesi vierailullaan syksyllä 2018 palvelutalo Välskärissä asukkaiden kanssa keskusteltuaan virkistysohjaajien työn positiivisen vaikutuksen

elämänlaatuun. Vuoden 2019 alusta virkistysohjaajia ei kunnan työllistämishojelman kautta palvelutaloissa enää ole ollut. Tarkastuslautakunta havaitsi lisäksi vierailullaan Välskärissä alimman kerroksen kuntoiluhuoneen sisäilman aistinvaraisesti erittäin huonoksi.

Valtimon kunnan välivuokraaman Aspa-säätiön kehitysvammaisten palvelutalon Kotiharjun tarkastuslautakunta totesi käyttötarkoituksensa mukaiseksi moderniksi, yhteisölliseksi palvelutaloksi. Asukkaiden haastattelujen kautta nousi kritiikkiä Siun Soten järjestämien kehitysvammaisten palveluiden heikkenemiseen sen jälkeen, kun järjestämisvastuu siirtyi kunnalta kuntayhtymälle.

Vaikka kunta on antanut sote-palvelunsa Siun Soten kontolle, lopullinen vastuu lepää kunnan harteilla ja Siun Soten toimintaa on jatkuvasti arvioitava asukkaiden hyvinvoinnin näkökulmasta.

Talousarvion valmistelu

Tarkastuslautakunta kehottaa entistä tarkempaan huolellisuuteen talousarvion, siinä asetettujen tavoitteiden ja mittarien laadinnassa. Syksyllä 2018 valmisteltu talousarvio vuodelle 2019 sisältää osin arkijärjen kanssa ristiriitaisia mittareita.

Tarkastuslautakunta kehottaa osallistamaan valtuuston jo varhaisessa vaiheessa talousarvion laadintaan ja etenkin sen tavoitteiden ja mittarien kehittämiseen. Esimerkiksi iltakoulu tai iltakoulut kannattaa järjestää siten, että valtuustolla on silloin mahdollisuus vaikuttaa hallituksen talousarvioesitykseen.

Tiedottaminen

Kunnan yleistiedotus on huomattavasti parantunut ja aktivoitunut Facebook-yhteisöpalvelussa. Kuntastrategian laadintaan kuntalaisia osallistettiin hyvin ja tiedotukseen panostettiin.

Tiedotus kokonaisuudessaan ei kuitenkaan tällä hetkellä kuntalaisten ja henkilökunnan suuntaan vaikuta riittävän suunnitellulta. Kunnan tiedotuksen on oltava monikanavaista tavoittaakseen jokaisen kuntalaisen.

Kunnan tiedotusta voisi parantaa esimerkiksi erityisellä joka kotiin jaettavalla tiedotuslehdellä.

Siun Sote

Tarkastuslautakunta kehottaa kehittämään Siun Soten palvelujen käytön seurantaan, raportointia ja analyysiä. Siun Soten osuus kunnan menoista on 53%. Valtimo tuottaa lähikuntiansa lomituspalvelut: jos lomituspalveluita ei oteta lukuun, Siun Soten osuus on 62%.

Hankintapäätöksiin valitusosoitteet saatava oikein

Hankintapäätösten oikaisuvaatimusohjeissa on viittaus vanhoihin kuntalain pykäliin. Lisäksi päätöksistä puuttuu ohje hankintaoikaisun tekemisestä.

Tarkastuslautakunta kehottaa oikeusturvaseikkojen vuoksi heti päivittämään

valitusosoitteet oikeiksi.

Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitoksen erillistilinpäätöstä ja toimintakertomusta ei ole laadittu vesihuoltolain mukaisesti, mm. toimintakertomus ja vesihuollon tunnusluvut ja hintatiedot puuttuvat tilinpäätöksestä.

Tarkastuslautakunta kehottaa tarkkuuteen vesihuoltolaitoksen toiminnan raportoinnin ajantasaistamiseksi.

Kuntaliitos Nurmeksen kaupungin kanssa

Valtimon viidestä valtuustoryhmästä kolmen (keskusta+kd, sdp ja vihreät) edustajat jättivät syyskuun 17. päivä aloitteen välittömän selvitystyön aloittamisesta Nurmeksen kaupungin kanssa kuntaliitoksesta. Valtuustoryhmät edustivat 18 kunnanvaltuutettua 21:stä. Aloitteen ulkopuolelle jäivät vain vasemmistoliiton ja perussuomalaisten valtuustoryhmät.

Kuntaliitosprosessi eteni vauhdikkaasti. Nurmes vastasi ajatukseen myöntävästi ja jo 22.10.2018 kunnanhallitus nimitti kuntaliitosselvitystyöryhmän jäsenet Valtimon kunnan puolelta. Kuntaliitosselvitystä tekemään palkattiin pikavauhtia FCG Konsultointi Oy.

Lainmukaiset kuntalaisten kuulemistilaisuudet pidettiin Valtimolla 21.11.2018 ja ja 28.3.2019. Lisäksi järjestettiin 19.2.2019 seurakuntien ja kuntalaisten yhteinen kuulemistilaisuus, jossa käsiteltiin seurakuntien ja kuntien mahdollista yhdistymistä.

Joukko kuntalaisia alkoi ensimmäisen kuulemistilaisuuden jälkeen kerätä nimiä kuntalaisaloitteeseen neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestämiseksi kuntaliitossopimuksesta. Kansanäänestysaloite luovutettiin 18.1.2019.

Valtimon valtuusto päätti 28.1.2019 äänin 14 - 7 olla järjestämättä neuvoa-antavaa kansanäänestystä.

Kuntaliitosasiakirjat olivat yleisesti nähtävänä 12.3.2019 alkaen 30 päivän ajan.

Valtimon valtuusto hyväksyi neuvotellun yhdistymissopimuksen kokouksessaan 23.4.2019 äänin 11-10.

Kuntaliitosprosessin arviointi

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että kuntaliitosprosessi käynnistettiin yllättäen kesken valtuustokauden. Kuntavaalien 2017 aikaan kuntaliitoksen mahdollisuutta ei pidetty esillä, eikä kuntalaisilla ollut syytä olettaa kuntaliitokseen ryhdyttävän kuluvalle valtuustokaudella, kun kahdella edellisellä valtuustokaudella kuntaliitokset Nurmeksen kanssa (vuonna 2012) ja Nurmeksen ja Lieksan kanssa (vuonna 2014) olivat kaatuneet.

Tätä taustaa vasten kuntalaisten osallistaminen kuntaliitospäätökseen olisi ollut demokratian kannalta hyvin perusteltavaa.

Kuntalaisille järjestettiin Kuntarakennelain mukaisia kuulemisia kolme kappaletta. Kuulemisissa taustamuistioiden mukaan nostetut asiat eivät vaikuttaneet lautakunnan näkemyksen mukaan kuntaliitossopimuksen sisältöön.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kuulemisten ajankohtiin ja järjestämistapaan: ensimmäisestä kuulemisesta ei ole huomauttamista, mutta toinen kuuleminen järjestettiin yhteiskuulemisena, jossa käsiteltiin samassa tilaisuudessa Nurmeksen ja Valtimon evankelis-luterilaisten seurakuntien yhdistymissuunnitelmia. Tämä kuuleminen järjestettiin Valtimon seurakuntatalolla.

Kolmas kuuleminen on järjestetty vasta sen jälkeen, kun kuntaliitosasiakirjat on jo asetettu nähtäville ja niistä valitusajka alkanut kulua, jolloin on kyseenalaista miten kolmannessa kuulemisessa nostetut asiat ovat enää voineet teoreettisestikaan vaikuttaa kuntaliitossopimuksen sisältöön.

Lisäksi tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan kunnan henkilöstön kuulemisessa on ollut puutteita. Ainakin pienemmät valtuustoryhmät ovat myös kokeneet, ettei heidän näkemyksiään otettu huomioon kuntaliitosneuvotteluissa.

Tarkastuslautakunta pitää ongelmallisena, että toinen kuuleminen on voinut sisältönsä ja järjestämispaikkansa vuoksi sulkea ulos joitakin seurakuntaan kuulumattomia kuntalaisia vakaumuksen vuoksi.

Kuntaliitossopimuksen tarkoituksenmukaisuuden arviointi

Liitossopimus on lain mukaan voimassa kolmen vuoden ajan. Liitossopimus on hyvin yleisluontoinen, ja siinä on vain vähän sitovia kohtia verrattuna aiempiin kaatuneisiin kuntaliitossopimuksiin (v. 2012, 2014).

Lähipalvelujen säilymistä Valtimolla seuraavan kolmen vuoden aikana ei sopimuksessa sitovasti luvata. Kuntalaisten talolle luvataan sijoittaa kolmen henkilön tiimi vastaamaan Kuntalaisten talon palveluista, joita ei kuitenkaan eritellä.

Koulun, kirjaston, terveyskeskuksen tai muiden palvelujen säilymistä Valtimolla ei sopimuksessa luvata.

Valtimolaisten erityisistä vaikutusmahdollisuuksista oman alueensa ja elinympäristönsä kehittämiseen ei sopimuksessa ole.

Sopimuksessa uusi kunta sitoutuu ns. tuottavuusohjelman laatimiseen.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan valtimolaisten palveluiden ja vaikutusmahdollisuuksien kannalta kuntaliitossopimus on vajavainen ja vaarantaa nykyisen palvelutason säilymisen verrattuna tilanteeseen, jossa Valtimo itsenäisenä kuntana päättäisi omista palveluistaan ja niiden järjestämisestä.

Kunnanjohtajan valinta on kesken

Valtimon kunnanjohtaja Leena Mustonen ilmoitti syksyllä vetäytyvänsä eläkkeelle. Kunnanhallitus myönsi 3.9.2018 Mustoselle eron virastaan, muttei kuitenkaan laittanut virkaa haettavaksi.

Valtuusto siunasi päätöksen 17.9.2019 ja myönsi eron Mustoselle 1.3.2019 alkaen. Kunnanjohtajan määräaikainen virka ajalle 1.3.2019 – 30.4.2020 julistettiin valtuuston päätöksellä kunnanhallituksen esityksestä haettavaksi 27.12.2018 ja

hakuajaksi määriteltiin kahden viikon jakso 8.1.-22.1.2019.

Virkaan tuli määräajassa kuusi hakemusta, joista kaksi perui hakemuksensa hakuajana tai heti sen jälkeen. Haastatteluihin kutsuttiin kaksi suostumuksensa antamaa henkilöä, joista kumpikaan ei ollut alkuperäisten hakijoiden joukossa.

Haastatteluiden jälkeen toinen hakijoista perui hakemuksensa 11.2.2019 ja jäljelle jäänyt 13.2.2019. Lopulta kunnanhallitus päätti olla tuomatta koko kunnanjohtajan valintaa valtuuston käsittelyyn. Sen sijaan kunnanjohtajan tointa viransijaisena on hoitanut Valtimon hallintojohtajana tammikuussa aluksi talouspäälliköksi valittu ja sittemmin 1.3.2019 alkaen vakituiseksi hallintojohtajaksi valittu Kyösti Korhonen.

Valtimon kunnan hallintosäännön mukaan hallintojohtaja hoitaa kunnanjohtajan tehtäviä kunnanjohtajan ollessa estynyt, esteellinen tai viran ollessa avoinna. Kunnanjohtajan ollessa estynyt tai viran ollessa avoinna pidempään kuin kolme kuukautta, kunnanhallitus päättää viran hoitajasta.

Tarkastuslautakunta pitää ongelmallisena että kunnanhallitus ei ole uusinnut valtuuston avaamaa kunnanjohtajahakua ja että kunnassa toimii pitkään kunnanjohtaja, jota valtuusto ei ole valinnut tehtävänsä.

8. Sidonnaisuusilmoitusten valvonta

Tarkastuslautakunnalle on säädetty uusi tehtävä eli kuntalain 84 §:ssä mainittujen sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonta sekä ilmoitusten käsittely ja vienti valtuustolle tiedoksi. Tehtävä on voimassa ensimmäisen kerran vuoden 2017 kuntavaalien jälkeen aloittaneen valtuuston osalta.

Kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäsenten, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien, kunnanjohtajan, pormestarin ja apulaispormestarin sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijän on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet

muutokset.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt sidonnaisuusrekisteriä kokouksessaan 21.11.2018 (62 §). Kunnanvaltuusto on käsitellyt sidonnaisuusrekisterin kokouksessaan 10.12.2018 (60 §). Sidonnaisuusrekisteri on julkaistu kunnan nettisivuilla.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että hallintolain 27 §:n mukainen esteellisyyksiiri on laajempi kuin kuntalain 84 §:n mukainen sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuus.

Henkilö voi olla esteellinen ja hänellä voi olla sidonnaisuus läheisensä sidonnaisuuden kautta, vaikka tätä sidonnaisuutta ei ole kuntalain mukaan velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuusrekisterissä.

Sidonnaisuusrekisterin tietoja tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon, että mainitusta syystä rekisteri ei välttämättä kerro todellisia sidonnaisuuksia.

9. Talouden tasapainon arviointi

Kuntalain 118 §:n mukaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunnalla on alijäämää, jota se ei ole kattanut kuntalain 110 §:ssä mainitussa määräajassa (joka on neljä vuotta) tai jos alijäämä asukasta kohden on ollut edellisessä tilinpäätöksessä vähintään 500 €/asukas ja viimeisimmässä 1000 €, tai kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin ylittäneet seuraavat raja-arvot.

Kuntalain uudistuksessa kunnan taloudellisen tilanteen seuraamisessa on siirrytty **konsernilukujen** arvioimiseen, koska **konsernitarkastelu** tekee kunnista ja tunnusluvuista enemmän yhteismitallisia keskenään.

Vuonna 2019 kriisikuntakriteerit pysyivät muuten ennallaan, mutta veroäyrin kohdalla kriteerejä laajennettiin siten että veroäyri voi olla 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kuntien keskimääräinen.

Tunnusluku	Kriisikunta-arvo	Toteutuma 2018	Toteutuma 2017
Konsernin vuosikate	negatiivinen	696 €/asukas	1007 €/asukas
Veroprosentti	Yli 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien (painotettu) keskimääräinen (19,86 vuonna 2017)	21	21
Konsernin lainakanta (€/asukas)	Yli 50 % korkeampi kuin konsernien keskimääräinen (6143 €/as, 2017)	3203	3391
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus	Yli 50 %	30,5%	30,4%

Edellä tarkoitettujen tunnuslukujen raja-arvot lasketaan Tilastokeskuksen ylläpitämistä konsernitilinpäätösten tiedoista.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnalla ei ole kattamatonta alijäämää.

Valtimon kunnalla yksikään kriisikuntakriteereistä ei täyty. Kunnan talous on hyvällä tolalla.

10. Esteellisyydet

Jussi Hermaja ei ole osallistunut Hyvinvoinnin ja osallisuuden neuvottelukuntaa koskevaan päätöksentekoon tarkastuslautakunnassa.

Veera Korhonen ei ole osallistunut Sote-neuvottelukuntaa koskevaan päätöksentekoon tarkastuslautakunnassa.

Allekirjoitukset

Valtimolla 28.5.2019

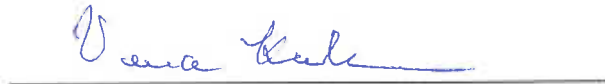
Jussi Hermaja

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Jussi Hermaja', written over a horizontal line.

Arto Siira

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Arto Siira', written over a horizontal line.

Veera Korhonen

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Veera Korhonen', written over a horizontal line.

